

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Nonvm. De Iure Ciuico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

CAPVT NONVM.

De Iure Ciuico.

Ciuēs quidam originarii sunt, alii adscitii: reliqui habitatores incolæ dicuntur. Nec enim incolatus incolam ciuem facit, nisi more maiorum in ciuium catalogum adlegatur. Nec cuius petenti ius Ciuitatis conceditur. Augustus certè Ciuitatem Romanam parcissimè dabat: & Tiberio priuigno pro cliente Græco petenti rescripsit, non aliter se daturum, quam si præsens sibi persuasisset quã iustas petendi causas haberet: Et Liuiæ vxori pro tributario Gallo roganti Ciuitatem negauit, immunitatem obtulit, affirmans se facilius passurum fisco aliquid detrahi, quam Ciuitatis Romanæ vulgari honorem. Principio conditæ vr̄bis non item, vt nec augendo deinceps imperio. Romulus ipse, asylum aperuit, & è vicinis, multos, etsi non optimos elicuit, & Sabinos posteriùs in vr̄bem pari iure accepit; hoc augmento, vt cum eo Rempublicam ordinante censa essent, non amplius bina aut vt alij terna millia peditum, & equites trecenti, moriens quadraginta sex millia peditum, & equites mille reliquerit. Tractu temporis, Albani, Latini, Samnites, Hetrusci, Transpadani, & plures populi in eandem Ciuitatem recepti. Tandem diffusum vndique hoc beneficium, & ex constitutione Imperatoris Antonini, ciues Romani facti, quicunque in orbe Romano essent. Sed iam instituto

Seruij

Seruij Tullij magnus seruorum moribus ingenijsq; Romanis longo vsu affuefactorum numerus per Dominos manumissus in hoc ius admissi, in cura & clientela patronorum futuri, non tamen æquiparati veteribus ciuibus, sed in quatuor vrbanas Tribus reiecti, vt minimum suffragijs pollerent. Quorum postea nepotes aut pronepotes ad honores promoti, teste Claudio Imperatore in sua ad Senatum oratione, Libertinorum, inquit, filijs Magistratus mandari, non vt plerique falluntur, recens, sed priori populo factitatum est. Quod vtile & initio præclarum fuit, sed succedente ætate bonis moribus damnosum, dum Syri, Cappadoces, Asiatici, Græci, Barbari & multi ex ijs scelerati, libertatem prauis artibus adepti cloacam & sentinam vitiorum in vrbem inuexerunt. Quod de libertis & libertinis non exæquatis dixi, de liberis adscitiis Ciuibus, dici, sed aliorsùm potest. Nam exteri Ciuitate donati, quacunque inter suos dignitate excelluissent, non ideo Romæ capescendorum honorum erant capaces. Summi fauoris fuit, quod Appius Clausus, postea Claudius nuncupatus origine Sabina, simul in Ciuitatem Romanam & in familias patriciorum ascisceretur. Celebre est Manlij Torquati aduersus Latinos æquationem honorum flagitantes responsum, Si in Senatum legerentur, eos se medio in Senatu occisurum. Sub Claudio Cæsare primores Galliæ Comatæ, fædera & Ciuitatem Romanam pridem assecuti, ius adipiscendorum in vrbe honorum expetiuerunt; studijs diuersis apud Principem certatum fuit, sufficere eos vocabulo Ciuitatis frui, insignia patrum, decora Magistratum vulganda non

esse, & ægrè euicit Claudius, vt Senatusconsulto primi Edui Senatorum ius, in vrbe adipiscerentur. Primos Eduos intellige Gallia Comata, quia iam antea aliqui nobiles ex Hispania, & ex Gallia Narbonensi eo iure fuerant donati, vt idem indicat Claudius quando ad persuadendum Senatui ait, An nunc poenitet Balbos ex Hispania (familia Balborum erat Romæ illustris) nec minùs insignes viros è Gallia Narbonensi transiuisse? Vt ad Leodienses, quibus in lucem ista præluces, reuertamur, Alii Ciues nascuntur, alii albo adscribuntur. Illi olim Ciues appellabantur, hi Burgenses: licet hodie nomina confundantur. Ciues erant & sunt, quotquot è ciuibus intra urbem, aut urbis pomærium (quod francisam, & leucam bannalem dicitant) essent oriundi. Quam in rem confert septimus Bauaricæ ordinationis 1417 articulus, Quo copiosior sit manipulariorum Operarum numerus, & vexilla sibi consistent, quisquis intra Pomærium moratur, in suam Tribum redigatur, Ciuiumque iure per omnia gaudeat, non secus ac si intra muros ipsos ageret. In programme, vulgò litera Sancti Iacobi 1343 sub Adolpho de Marka non absimilis sextus articulus, Intra leucam bannalem commorantes, æquo cum internis libertatum iure perfruantor. Inter Ciuem & Burgensem seu adscitium Principes in Statutis suis & Legibus magnum voluerunt esse discrimen, adscitios inferioris esse conditionis, & non peræquatos priuilegiis.

Ciues naturales raris dotabantur beneficiis. Non dabatur in eos iniectio manus, nisi prænio iudicis decreto. Augustum illud & Seuerum Annuli Palatij Iudicium,

Maie-

Maiestatis Principalis splendor & eminentis radius, quod alios perstringebat, singulari gratia natis ciuibus abstinerebat. Seuefum, inquam, quo qui damnarentur, vita & bonis exuebantur, & anathematis spirituali mucrone feriebantur hoc ipso, noxa eò vsque caput sequente, vt quo deflecterent, locus Ecclesiastico supponeretur interdicto. Amplum rursùs & extensum, quod in criminibus atrocioribus ad hoc tribunal pertinentibus iurisdictione per totam Dioecesim protenderetur. Ab hoc itaque Iudicio soluti erant & exempti ciues: & illud est quod per Philippinam 1208 enuntiatur, Ciuem Leodiensem, quamdiu is voluerit stare iuri coram Prætore & Scabinis, non esse inuitum euocandum ad Maius Prætorium. In eorundem Ciuium domos intra urbem aut pomerium fitas etiam si Ciues ædium Domini commisissent homicidium, non competebat Principi ius ignis, quod generale interim erat in aliorum subditorum homicidarum ædificia. E contra Burgenses, seu Ciuitate donati subiacebant euocationi ad Annulum Palatij, obnoxij, velo leuato, arestis, & ædium incendiis per homicidia. Nec eis naturalium Ciuium domus asylo & securitati esse poterant, quemadmodum vndecimo Pacis de Ieneffe & Wotem articulo 1331 cauebatur, Franciæ & Libertates Leodienses ascitio Ciui ob atrociam crimina Iuri fugæ seu Prosecutionis Principis obnoxio nequaquam suffragabuntur. Nisi intra triduum ex quo pro parte Ministrorum Iustitiæ, Magistri fuerint commo-
niti, vrbe excesserit, libera Iustitiæ sit in eum manus coniectio, & pro modo culpæ animaduersio. Formam adscriptionis mox videbimus, si, ad quem spectet,

Principemne, an Ciuicum Magistratum dixerimus. Non desunt Iureconsulti, qui in Municipiis penès Decuriones existere ius dandæ Ciuitatis arbitrantur, moti duplici ratione: vnâ quod publicè interfit pulchrè mænitas & munitas vrbes repleri ciuibus: alterâ, quod Ciues facere non sit de Iuribus Principi reseruatis, ideoque Antianis & Curatoribus Ciuitatum sit permissum. Neutra concludit. Quamuis enim ad vrbiū decus ipsa inanimata ædificia conducant, in tantum vt & Sanctione Cæsarea prouisum sit, ne ædificia ita destruantur, vt publicus oppidorum deformetur aspectus; neue illorum ornamenta in villas transferantur; quantò magis Ciuium multitudo? Nihilominùs aggregatio ista nouorum Ciuium per Principem aut illius mandato facta non minus tribuet vrbi decus, quam si per Magistratum fieret. Et licet hæc in album Ciuium relatio non sit propriè de Reseruatis Principi, & Regalibus, Regiæque coronæ intimè inhærentibus, est tamen de Principis iuribus. Quem alium quàm Urbis & Ciuitatis Dominum decens sit legendorum ciuium suorum habere facultatem? Si hominum causa ius omne constitutum Hermogenianus verè scripsit, & in homines Leodienses merum mixtumque imperium Episcopus possidet, an non conuenit eius esse Ciues facere, quibus est imperaturus? Retrogredere ad Romanos. Reges primùm aduentitios confugas, & debellatos populos Ciuitate donarunt. Conditor Romulus tantum sapientia valuit (Claudij est apud Tacitum) vt plerosque populos eodem die hostes, dein ciues habuerit. Libera Republica, non Tribuni, queis Leodienses assimilant suos Burgi-
magi

magistros, sed Patres Conscripti ius Ciuitatis exteris contulerunt. Imperatores postremò, vt ex Augusto recitauit. Si Decuriones in Municipiis quandoque aduenas in ciuium numerum cõaptant, non propria, sed Principis, cuius vices ea in parte gerunt, autoritate faciunt. Legem condere est actus iurisdictionis. Episcopi Leodieneses circa Ciuium iuris ademptionem ab æuo leges tulerunt, præscripta admissionis formula: necesse igitur est ad illorum iurisdictionem attinere. In Pace de Wihoingne anno 1326 Adolphus in hunc modum sanxit, Nullus Burgensis ascitus acquisito iure Ciuico fruetur, nisi quotannis per semestre spacium cum vxore, liberis & familia intrâ franciam, siue urbem aut pomærium moretur, suumque ibi præcipuum domicilium obtineat, instar aliorum ciuium perpetuò intra urbem residentium. Neque licebit deinceps Leodiensibus quenquam recipere in ciuem, nisi publicè facto ad Peronem proclamate antiquitus obseruari solito: talisque futurus ciuis per Præconem denuntiatus poterit intra dies quadraginta à publicatione impugnari, neque iure Ciuico iuuabitur quo minùs de præteritis excessibus valeat vt per antea puniri. Tenebuntur etiam Consules scripto tradere Principi, aut illius deputato nomina & cognomina vniuersorum ciuium præsentium, & futurorum intra mensem à die receptionis eorundem. Cui consonat articulus tertius Pacis Tungrensis sub Ioanne Bauaro anno 1403, Vt occurratur periculis & inconuenientibus, quæ crebrò euenerunt & obuenire possent in Ciuitate & Patria, Conuentum fuit, quod imposterum nullus extra leucam Bannalem habitans

habitans à Consulibus in Ciuem, & Ministeriis in Tribulem admittatur, nisi alta voce publicè citra fraudem publicetur ad Personem quod talis sit in Ciuem, & talis Ministerij Tribulem admissus, vt si quisquam habeat quod in personam opponat, intra quadraginta dies proponat pro more prisco. Ciuesque eiusmodi ascitij cogantur residere aut petere à Principe veniam absentiae secundum Pactorum tenorem. Neque mens nostra est ascitios hos ciues eximere quo minùs stent iuri coram Curia & Iustitia loci vbi degent quacunque ex causa in iudicium vocarentur, aut quenquam vocarent bona fide. Quod vltima istius articuli parte disponitur, clarè & compendiosius Arnoldus Episcopus anno 1386 in Additione & moderatione Nouæ Legis constituerat. Nullus ascriptitius Ciuis Leodiensis à Correctione Iudicij Pacis, nec Iustitiæ loci suæ habitationis eximatur. Idem Princeps Bauarus ordinatione sua anni 1416 non nihil circa Receptionis methodum immutauit, & vnà enucleatiùs explicauit. Summa est; nam articulus est prolixior. Cupiens in ciuem admitti sistet se coram Præ-tore, Scabinis, & tredecim Consiliariis Ciuicis, fidemque faciet per literas testimoniales Iustitiæ loci vnde recessit, si commodè consequi potuerit, adiecto suo ad sancta Dei Euangelia iuramento, quod metu alicuius reatus aut sceleris perpetrati non petat ciuis fieri. Iurato etiam solemniter ibidem quod bonus & fidelis erit Nobis, Ecclesiæ nostræ, Ciuitati & Patriæ. Quo peracto intenta & intelligibili voce Præco eum ad Personem renuntiabit, vt à quolibet intra dies quadraginta queat impugnari. Saluo quod Nobis & successoribus nostris

nostris liberum perpetuè erit ex causa rationabili defectus ei obijcere. Porro recipiendus duodecim regio iuxta illam ordinationem pendere debebat, mediatim in vsum mensæ Episcopalis & Ciuitatis, præter aduenam matrimonio cum filia alicuius ciuis iunctum, qui senos, non amplius, soluebat. Et ne conuenæ præ indigenis immunes ab excubiis & aliis oneribus personabilibus essent, in vnam Tribum transire eos oportebat, quæ precio comparabatur. Sapiens, & Thalete dignum consilium: sed quid satis cautè aduersus Legirupas potest excogitari? qui fabricis suis & dolis id agunt vt optima lex, solstitialis herba repente orta, repente occidat. Nullo delectu colluuiæ ignotorum & perditorum hominum, sine certo lare, sine sede vagantium, aut qui propter decoctionem, aut immane scelus à natali solo profugerunt, validorum etiam vtriusque sexus mendicantium, vt promiscuè confluit, toleratur, connubia contrahere, prolificare permittitur, & in Ciuitatem recepta, licet Ciuitate non donata, potissimam in turbis, seditionibus & deprædationibus partem occupat. Ioannes Hynsberghius per 29 Regiminis sui articulum anno 1424, Quotquot matriculæ Ciuitatis inscriberentur, Nobiles & ignobiles, censitos quodammodo fecit, seu annui census pensione in publicum ærarium inferenda grauauit. Cuius hodie vestigia nulla extant. Ararij illa tantum iactura: ista morum, & Iustitiæ. Cum hic Paci natus & obduratus Princeps in gratiam originariorum Ciuium annuisset, vt in causa criminali Scabinis iungerentur Consules cum aliquot Scabinis, & expressim cauisset in Ascitios Ciues etiam

in Criminalibus à Scabinis solis iudicandos sine Consul-
 lum Iuratorumve consortio, corruptela tantum inua-
 luit, vt Nouitij isti & intrusi ciues, (quid ciues dico?)
 quicumque speciem habitationis præbent, profugi, fa-
 cinorosi, obærat, apud inconsultos aut lucro attentos
 Consules, veris Ciuibus non æquiparentur tantum,
 sed & è carceribus, è carnificum manu, nunc fraude,
 nunc vi eximuntur.

CAPVT DECIMVM.

De Domibus Ciuium.

NE quis me isthuc agere architectum putet, qui
 Liuius Druso domum ædificaturo obtulit ita se
 structurum vt libera ab arbitris & omni despectu esset;
 cum Liuius potius responderem, ita domum meam com-
 poneret, vt quicquid ago ab omnibus inspicere possit.
 Nam quid prodest (ait Seneca) recondere se, & oculos
 hominum, auresque vitare? Bona conscientia turbam
 aduocat, mala, etiam in solitudine, anxia atque solli-
 cita est. Nec magis de forma aut ornatu ædificiorum
 differere in animo est, cum nihil in eis sit rari operis,
 vel singularis elegantiae & nitoris, & plures Belgicæ
 nostræ vrbes, si ædium contignationem, decorem, al-
 titudinem, & symmetriam attendas, longis emineant
 interuallis. Cur inuidendis postibus, & nouo sublime
 ritu moliar atrium? Augustus qui marmoream ex la-
 teritia urbem relinquere gloriatus est, vt ædificantium
 ambitionem in altè attollendo cohiberet, septuaginta
 pedes